VESTERÅLEN REGIONRÅD

Innkalling

Utvalg: Vesterålen regionråds arbeidsutvalg
Møtested: Møterom 1, Rådhus II, Sortland
Dato: 24.09.2021
Tidspunkt: Kl 09:00 – 13:00

Forfall meldes på tlf. 76 11 15 00 til konsulent Siv Merete Reinholtsen eller sekretariatsleder Bianca Maria Johansen.
Administrasjonen innkaller varamedlemmer, og disse møter kun ved særskilt innkalling.

Til medlemmer	**Rolle**
Knut A Nordmo	Ordfører Andøy kommune
Sture Pedersen	Ordfører Bø kommune
Aina Nilsen	Ordfører Hadsel kommune
Hugo Jacobsen	Ordfører Lødingen kommune
Karl-Erling Nordlund	Ordfører Sortland kommune
John Danielsen	Ordfører Øksnes kommune

Til andre	**Rolle**
Andreas Jordell	Rådmann Andøy kommune
Gundar Jakobsen	Rådmann Bø kommune
Tommy Løveng	Konstituert kommunedirektør Hadsel kommune
Per Gunnar Johnsen	Kommunedirektør Lødingen kommune
Rita Johnsen	Kommunedirektør Sortland kommune
Jarle Ragnar Meløy	Administrasjonssjef Øksnes kommune

Kopi til varamedlemmer	**Rolle**
Lill Pettersen	Varaordfører Andøy kommune
Jenny Fagereng	Varaordfører Bø kommune
Lena Arntzen	Varamedlem Hadsel kommune
Mia Heimly	Varaordfører Lødingen kommune
Tove Mette Bjørkmo	Varaordfører Sortland kommune
Ken Ivan Reinholdtsen	Varaordfører Øksnes kommune

SAKLISTE

Saksnummer	**Innhold**	
074/21	Godkjenning av innkalling	
075/21	Godkjenning av saksliste	
076/21	Orienteringssaker	
077/21	Regional landbruksstrategi for Vesterålen	
078/21	Økonomirapport Sekretariatet, 2.tertial 2021	
079/21	Økonomirapport Vesterålen Kultursamarbeid inkl. MUSAM og Friluftsrådet, 2 tertial 2021	
080/21	Økonomirapport RKK, 2. tertial 2021	

Sortland, 17. september 2021

Bianca Maria Johansen (sign.)
sekretariatsleder

VESTERÅLEN REGIONRÅD

Arkivsaknr.: 21/29
Dok.nr: 21/358
Arkiv: FE-033
Saksbehandler: Siv Merete Reinholtsen
Dato: 16.09.2021

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
074/21	Vesterålen regionråds arbeidsutvalg	24.09.2021

Godkjenning av innkalling

INNSTILLING
Innkalling til Arbeidsutvalgets møte den 24.9.2021 godkjennes.

VESTERÅLEN REGIONRÅD

Arkivsaknr.: 21/29
Dok.nr: 21/359
Arkiv: FE-033
Saksbehandler: Siv Merete Reinholtsen
Dato: 16.09.2021

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
075/21	Vesterålen regionråds arbeidsutvalg	24.09.2021

Godkjenning av saksliste

INNSTILLING
Saksliste til Arbeidsutvalgets møte den 24.9.2021 godkjennes.

VESTERÅLEN REGIONRÅD

Arkivsaknr.: 21/29
Dok.nr: 21/360
Arkiv: FE-033
Saksbehandler: Siv Merete Reinholtsen
Dato: 16.09.2021

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
076/21	Vesterålen regionråds arbeidsutvalg	24.09.2021

Orienteringssaker

INNSTILLING
Tas til orientering.

Sanitær- og avfallsløsninger for Vesterålen og Lødingen.
Marthe Hov-Jacobsen, Egga Utvikling.

Interkommunal kystsoneplan.
Lars Andre Uttakleiv, Norconsult.

Fremdriftsplan omorganisering Vesterålen regionråd.
Bianca M. Johansen.

VESTERÅLEN REGIONRÅD

Arkivsaknr.: 14/49
Dok.nr: 21/341
Arkiv: FA-V70
Saksbehandler: Bianca Maria Johansen
Dato: 02.09.2021

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
077/21	Vesterålen regionråds arbeidsutvalg	24.09.2021

Regional landbruksstrategi for Vesterålen

Innstilling
Vesterålen regionråds arbeidsutvalg vedtar Landbruksstrategi Vesterålen.

Strategien oversendes kommunene for endelig behandling.

Vedlegg:
Landbruksstrategi Vesterålen - 2021

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Kommunene i Vesterålen ønsker å utvikle en felles landbruksstrategi, og alle kommunene har vedtatt deltakelse i prosjektet. Landbruksnæringene har lange røtter og spiller en viktig rolle i alle kommunene i regionen. Selv om det er forskjeller mellom kommunene, er mange av utfordringene og mulighetene næringen har, felles. Derfor har Bø, Andøy, Sortland, Øksnes, Lødingen og Hadsel gått sammen om en felles landbruksstrategi.

Bø kommune har vært vertskommune for prosjektet.

Strategien fremmes nå for arbeidsutvalget for vedtak, før den oversendes kommunene for endelig behandling.

Fakta i saken
Formålet med landbruksstrategien er å legge til rette for vekst og utvikling. Utgangspunktet for prosjektet var å utvikle en strategi som bidrar til:

1. Økt matproduksjon
2. Aktivt jordvern og økt omfang av dyrket mark
3. Økt omfang av småskala matproduksjon
4. Videreforedling av skog i regionen

Arbeidet med denne strategien har foregått i en arbeidsgruppe sammensatt av representanter fra kommunene som deltar i prosjektet. Zynk AS har bistått kommunene med å gjennomføre analyser og utvikle strategien. Det har vært gjennomført rundt 30 dybdeintervju av nøkkelpersoner i næringene, organisasjonene, FOU og administrasjon for å kartlegge muligheter og utfordringer i landbruket i Vesterålen, Strategien har også vært på midtveishøring. Vi oppfatter prosessen som god med godt engasjement og deltakelse i alle kommunene. I den opprinnelige prosjektplanen lå det inne at vi skulle ha en felles fysisk regional konferanse. Her har vi hatt en mindre workshop og digitale møter. Det vil imidlertid være naturlig å arrangere en regional konferanse som en innledning til neste fase når strategien skal taes fra ord til handling.

Gjennom dette arbeidet har de overnevnte målsetningene blitt utfordret og utviklet fra innspill og vurderinger av de som driver i næringene. I denne strategien foreslår vi derfor målsetninger som videreutvikler og konkretiserer disse målene.

Vurdering
Denne strategien er utviklet av kommunene og er først og fremst styrende for kommunenes arbeid. Men, kommunene kan hverken løse utfordringene, eller gripe mulighetene for landbruket i regionen. Det må næringene selv gjøre – og de må gjøre det i samarbeid med andre. Denne strategien er ment å gi de som driver i næringen en forståelse for hvordan næringene ser ut fra et «fugleperspektiv» - det kan forhåpentligvis inspirere og være til nytte for den enkelte næringsdrivende, og stimulere til nye samarbeid mellom næringsdrivende i landbruket – og mellom landbruket og andre næringer. Samtidig håper vi denne strategien bidrar til økt kunnskap om hvordan landskapet rundt landbruket ser ut.

Det er viktig å påpeke at strategien er utarbeidet innafor rammen av nasjonal og regional landbrukspolitikk. Hovedelementet for landbruket i Vesterålen vil fremdeles være volumproduksjon som sikrer oss en god og sikker matforsyning. Strategien er ment å peke på det mulighetsrommet som ligger vedtatte nasjonale og regionale planer, gjerne i samarbeid med en stadig voksende turisme og utdanningsinstitusjoner i regionen.

Strategien er et overordnet dokument og på ingen måte uttømmende i forhold til det arbeidet som gjøres i landbruket i Vesterålen. Strategien vil imidlertid gi nye mulighetsrom for kommunalt samarbeid, utvikling i samarbeid mellom bedrifter og være et godt verktøy opp mot det offentlige virkemiddelapparatet. Arbeidet med strategien har vært svært verdifullt for de som har deltatt, men det viktigste arbeidet står ennå foran oss når vi skal gå videre i ny fase der tiltaksplanen skal iverksettes.

Konklusjon
Etter behandling i Vesterålen regionråds arbeidsutvalg vil strategien oversendes kommunene for endelig behandling.

Landbruksstrategi Vesterålen

Felles landbruksstrategi for kommunene: Andøy, Bø, Hadsel, Lødingen, Sortland og Øksnes

2. utkast, februar 2021

1. Innledning 2

2. Bakgrunn 4

2.1. Verden – befolkningsvekst og økt bærekraft 4

2.2. FNs bærekraftsmål 5

2.3. Norge – både politikk og marked i endring 5

3. Eksisterende lokale planer og målsetninger 9

3. Utfordringer og muligheter for landbruket i Vesterålen 11

3.1 Utgangspunktet 11

3.2. Tilbakemelding fra dybdeintervjuer 12

4. De viktigste problemstillingene 18

4.1. Styrker, svakheter, muligheter og trusler 18

4.2. Økonomi er kjernen i utfordringen for jordbruket 18

4.3. Seks strategiske temaer 20

5. Mål 21

2.1. Hovedmål 21

2.2. Delmål for jordbruket 21

2.2. Delmål for skogbruket 22

6. Strategi 23

Strategisk retning 23

6.1. Strategiske grep jordbruket 23

6.2. Strategiske grep for skogbruket 24

7.Tiltaksplan 26

1. Innledning

Kommunene i Vesterålen ønsker å utvikle en felles landbruksstrategi. Landbruksnæringene har lange røtter og spiller en viktig rolle i alle kommunene i regionen. Selv om det er forskjeller mellom kommunene, er mange av utfordringene og mulighetene næringen har, felles. Derfor har Bø, Andøy, Sortland, Øksnes, Lødingen og Hadsel gått sammen om en felles landbruksstrategi.

Formålet med denne landbruksstrategien er å legge til rette for vekst og utvikling. Utgangspunktet for prosjektet er at strategien skal bidra til:

1. Økt matproduksjon
2. Aktivt jordvern og økt omfang av dyrket mark
3. Økt omfang av småskala matproduksjon
4. Videreforedling av skog i regionen

Arbeidet med denne strategien har foregått i en arbeidsgruppe sammensatt av representanter fra kommunene som deltar i prosjektet. Zynk AS har bistått kommunene med å gjennomføre analyser og utvikle strategien.

Gjennom dette arbeidet har de overnevnte målsetningene blitt utfordret og utviklet fra innspill og vurderinger av de som driver i næringene. I denne strategien foreslår vi derfor målsetninger som videreutvikler og konkretiserer disse målene.

Dette dokumentet er delt i tre hoveddeler. Analysen er den første. Målet med analysen er å identifisere de viktigste utfordringene, og ikke minst mulighetene, for næringen i regionen og hva kommunene kan bidra til for å løse eller gripe dem. For å klare det må vi se oss selv fra ulike vinkler. I denne analysen ser vi derfor kort på noen globale og nasjonale utviklingstrekk som påvirker næringene fra utsiden, før vi snur perspektivet og analyserer hvordan virkeligheten ser ut fra innsiden av næringene. Den kvantitative delen er basert på analyser fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Like viktig er den kvalitative delen: Den er bygd på en serie intervjuer med næringsdrivende i skog- og jordbruk, landbruket og skogbrukets organisasjoner lokalt og regionalt, forskere og eksperter i regionen og nasjonalt, og næringsdrivende i «tilstøtende» næringer, som reiselivet. Analysene dras samlet til en felles vurdering av hvilke utfordringer og muligheter som er viktigst for næringen.

Analysefasen følges av en diskusjon om hvilke mål kommunene bør sette, og hvilke grep som er nødvendige. Målene er utviklet med bakgrunn i intervjuer og innsamlet data. De strategiske grepene er de viktigste retningsvalgene kommunene tar for å nå målene. Mål og strategi følges av en avsluttende del der strategien operasjonaliseres og konkretiseres i noen hovedprosjekter kommunene ønsker å jobbe videre med.

Gjennom hele dette arbeidet har det ligget et grunnleggende premiss i bunn for hvordan vi tenker: Strategi handler i stor grad om å prioritere – å velge de målene som er viktigst, og de grepene som er av størst betydning.

Hvem er denne strategien til for?

Denne strategien er utviklet av kommunene og er først og fremst styrende for kommunenes arbeid. Men, kommunene kan hverken løse utfordringene, eller gripe mulighetene for landbruket i regionen. Det må næringene selv gjøre – og de må gjøre det i samarbeid med andre. Denne strategien er ment å gi de som driver i næringen en forståelse for hvordan næringene ser ut fra et «fugleperspektiv» - det kan forhåpentligvis inspirere og være til nytte for den enkelte

næringsdrivende, og stimulere til nye samarbeid mellom næringsdrivende i landbruket – og mellom landbruket og andre næringer. Samtidig håper vi denne strategien bidrar til økt kunnskap om hvordan landskapet rundt landbruket ser ut.

Handlingsplanen krever nettopp samarbeid. Mellom kommunene, men først og fremst mellom kommunen, landbruket og andre næringer.

2. Bakgrunn

Formålet med denne analysen er todelt. Vi ønsker for det første å beskrive hvilke utviklingstrekk og rammevilkår landbruksnæringene i Vesterålen må forholde seg til – de setter rammer for hvilke valg vi kan ta. Dernest er målet å tydeliggjøre hvilke utfordringer og muligheter som er viktigst for næringen – de blir styrende for målene vi setter, og de strategiske grepene vi tar.

2.1. Verden – befolkningsvekst og økt bærekraft

Internasjonale utviklingstrekk påvirker det norske landbruket. Mye av teknologien vi bruker i jord- og skogbruket utvikles og produseres i andre land. Norske mat- og skogsprodukter eksporteres til utlandet, og handels og tollsystemet har avgjørende betydning for konkurransesituasjonen for norske produsenter. Etterspørselen etter mat og skog følger utviklingen i den internasjonale økonomien. Både politiske holdninger og forbrukerpreferanser påvirkes av internasjonale trender. Et eksempel er den økte oppmerksomheten om miljømessig bærekraft og klima som har vokst til å bli en megatrend som påvirker både jord- og skogbruk her hjemme, og internasjonalt

Ifølge FNs Organisasjon for mat og landbruk (FAO) vil landbruket de neste årene særlig bli påvirket av fem brede trender:

- **Befolkningsvekst**. Verdens befolkning øker, og vil innen 2050 trolig nå 10 milliarder. Det forsterker etterspørselen etter mat, kanskje med så mye som 50 % sammenlignet med 2013-nivå.
- **Færre i landbruket**. Andelen av jordas befolkning som jobber i landbruket faller raskt, og vil fortsette å falle.
- **Økte utslipp, mer press på natur.** Kampen om å tilfredsstille etterspørselen etter mat vil lede til hardere kamp om matressursene, økte klimagassutslipp, tiltakende avskoging og mer utarming av jord.
- **Konsentrasjon og kapitalintensivering**. Viktige deler av matsystemet blir mer og mer kapitalintensivt, den vertikale integrasjonen fortsetter, og eierskap vil bli konsentrert på færre og færre hender.
- **Konflikt og klimaendringer**. Konflikter, kriser og naturkatastrofer utløst blant annet av klimaendringene vil fortsette å vokse i antall og intensitet.

I 2020 har det blitt rettet særlig stor internasjonal oppmerksomhet om matsikkerhet i kjølvannet av SARS Covid-19 pandemien. Ulikt andre verdikjeder, har det globale matsystemet fungert relativt godt – i alle fall i rike land og blant mellominntektslandene. Ifølge Verdensbanken er de globale matmarkedene ved utgangen av 2020 godt forsynte, og prisene har holdt seg relativt stabile (+/10 % sammenlignet med 01.01.2020). Pandemien har først og fremst skapt utfordringer for nasjonal matforsyning i fattige land, særlig i Latin-Amerika. I en rekke fattige land har pandemien ledet til økt sult og underernæring. Dette skyldes i hovedsak at pandemien har forårsaket økt arbeidsledighet, reduserte inntekter, og i noen land også skapt utfordringer for planting. [1]

[1]Se Verdensbanken om matsikkerhet og COVID-19 https://www.worldbank.org/en/topic/agriculture/brief/food-security-and-covid-19

2.2. FNs bærekraftsmål

Ved siden av de markedsmessige og teknologiske endringene i det globale matsystemet, påvirkes også jordbruket og skogbruket av politiske mål. Blant dem er FNs bærekraftsmål, som setter overordnede rammer for tilnærmingen til både mat og energi. Flere av målene FN har satt er relevante for landbruket - særlig mål 2 om å utrydde sult, mål 3 om å sikre god helse, mål 13 om å stoppe klimaendringene og mål 15 om å ta vare på livet på land, setter rammer for hvordan politiske ledere tenker om landbrukspolitikken.

I en norsk kontekst er særlig målene om helse, klima og å ta vare på livet på land, viktig. Norge har gjennom Paris-avtalen forpliktet seg til omfattende kutt i utslippene av klimagasser. Innen 2030 skal utslippene halveres. Norge har også forpliktet seg til å stanse ødeleggelsen av naturmangfold gjennom FNs konvensjon om biologisk mangfold.

2.3. Norge – både politikk og marked i endring

I Norge lever landbruket i skjæringspunktet mellom politikk og marked. Jord- og skogbrukere produserer for markedet, men rammevilkår og reguleringer har avgjørende betydning både for hva som produseres, hvordan produksjonen skal foregå og hvilken konkurranse norske produsenter kan forvente å møte. På 2020-tallet må norske bønder og skogeiere både forholde seg til politiske utviklingstrekk som endrer rammevilkårene for produksjon, og enda raskere endringer i forbrukernes holdninger og preferanser.

Fra nasjonale politiske styringsdokumenter er særlig tre utviklingstrekk i den norske landbrukspolitikken tydelig:

- **Grunnsteinene i jordbrukspolitikken ligger fast**. Norsk jordbrukspolitikk styres fremdeles etter overordnede mål om økt matsikkerhet og produksjon i hele landet. Styringssystemet i jordbruksavtalen ligger fast, det samme gjør importvernet
- **Bærekraft og verdiskaping – i sammenheng.** Nasjonal politikk vektlegger i økende grad to nye mål – økt verdiskaping og økt bærekraft – særlig gjennom reduserte utslipp fra jord- og skogbruk. Disse målene henger sammen, ettersom det er et klart politisk ønske om å legge til rette for økt verdiskaping gjennom å rette jord- og skogbruk mot voksende «grønne» markeder.
- **Norge skal bli en «matnasjon»**. Jordbrukspolitikken dreies mot «matpolitikk» - målet er at Norge skal bli en «matnasjon» med økt verdiskaping gjennom å bruke lokale og regionale ressurser til å utvikle produkter som treffer fremvoksende matmarkeder, både hjemme og ute.

Nasjonale mål i jordbrukspolitikken
Tre stortingsmeldinger, Meld.St 31 (2014-2015) «Garden som ressurs – merknaden som mål – vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringar» og Meld. St 11 (2016-17) «Endring og utvikling – en fremtidsrettet jordbruksproduksjon», setter retningen for jordbrukspolitikken. I tillegg er stortingsmelding 32 (2016-17) «Reindrift – lange tradisjoner, unike muligheter» er av stor betydning for kommuner med reindrift.

I Stortingsmelding 11 (2017-17) sier regjeringen at jordbrukets samfunnsoppdrag er «lønnsom og trygg matproduksjon i tråd med forbrukernes interesser» og «produksjon av fellesgoder og bidrag til sysselsetting i hele landet». I tillegg peker regjeringen på fire «overordna målsetninger»:

1. Matsikkerhet
2. Landbruk over hele landet
3. Økt verdiskapning
4. Bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.

Meldingen innebærer både videreføring av viktige prinsipper, og noen tydelige retningsvalg som er av nyere dato. Målene om å sikre landbruk over hele landet og øke den samlede matproduksjonen er eksempler på det første; videreføringer av lange linjer. Tydeliggjøring av behovet for å øke verdiskapningen i jordbruket og i tilstøtende næringer, samt den tunge vektleggingen av bærekraft og reduserte klimagassutslipp er temaer som, om ikke «nye», i alle fall er tillagt mer vekt enn tidligere.

Jordbruket forventes, i følge Meld.St 11 (2016-17), å «bidra til den grønne omstillingen Norge skal gjennom», og regjeringen ønsker å prioritere de tiltakene som bidrar til «økt konkurransekraft» og mer «miljømessig bærekraftig».

Miljømessige mål er også tydelige i Meld.St 32 (2016-17) om Reindriften. I meldingen pekes det på at bærekraftbegrepet er tredelt, men at særlig den økologiske bærekraften skal prioriteres. Miljømessig bærekraft vektlegges fordi det er en «grunnleggende forutsetning for å ivareta reindriftskulturen fremover, og for utviklingen av næringen og potensialet for økt lønnsomhet.»[i]

Egen klimaavtale med jordbruket
Et nytt viktig nasjonalt styringsdokument i jordbrukspolitikken er intensjonsavtalen, som i 2019 ble inngått mellom regjeringen og jordbrukets organisasjoner, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Den omhandler reduserte klimagassutslipp og økt karbonavtak fra jordbruket. Avtalen innebærer en forpliktelse om å redusere utslippene fra jordbruket med 5 millioner tonn for

perioden 2021-2030. De årlige utslippene fra jordbruket er nå 4,5 millioner tonn. [2] Virkemidlene for å oppnå klimakutt fra jordbruket er fremdeles ikke ferdig utviklet, men vil trolig bli stadig mer omfattende ut over 2020-tallet.

«Matnasjonen Norge»

Endringer i forbrukerpreferanser og internasjonalisering av matsystemet har de senere årene ledet til et vesentlig større fokus på å utvikle Norge som «matnasjon.» Ved siden av de tradisjonelle jord- og skogbrukspolitiske målsetningene, utvikles det nå en serie initiativer fra nasjonale myndigheter, virkemiddelapparat og regionale aktører, der formålet er å bygge Norge som «matnasjon.» Hovedmålet er å posisjonere Norge som et land med en spennende matkultur.

Regjeringen jobber med en egen strategi for «matnasjonen Norge» som etter planen skulle vært lansert våren 2020.

Sentralt i arbeidet med å bygge Norge som matnasjon er det å sikre sterkere koblinger mellom næringer, og tydelige regionaliserte strategier for å utvikle mat og drikke med lokal forankring. Regjeringen har blant annet laget en egen strategi for reiseliv basert på landbruket og reindrifta sine ressurser («Opplevingar for ein kvar smak – Landbruks- og matdepartementet 2018). Regjeringen vektlegger i sin «handlingsplakat for Norge som matnasjon» behovet for mer norsk mat og drikke i offentlig sektor, i reiselivet og i kultursektoren – samt arbeid for å heve tilgangen på og kunnskapen om norsk mat og drikke.

Arbeidet med å forme strategiene for Norge som matnasjon pågår, men flere regioner er allerede i gang med å peke retning for hvordan landbruk, sjømat og matindustri i deres område utvikles. Felles for dette arbeidet er at man leter etter ressursene, produksjonsmåtene og matkulturen som kjennetegner det området – og som danner grunnlaget for å lage unike produkter og tjenester. Arbeidet gjøres med utgangspunkt i de «fire R-ene», referanser - de kulturelle referansene for hvor og hvordan vi spiser, regioner – forskjell mellom regioners spesialiteter, retter – kjente matretter med særlig bred appell hos nordmenn og våre gjester, og råvarer – de råvarene vi bygger på. En sterk matnasjon «fyller» disse fire egenskapene med en sterk matkultur. En innledende analyse[3] i «Veikartet for Matnasjonen Norge 2030» pekes det på at vi er sterke på kjente råvarer som sjømat, lam og frukt, og på kulturelle referanser gjennom norsk natur, bærekraft og noen gastronomiske «ledestjerner», men at vi har utfordringer når det gjelder å bygge retter med bred appell, og utvikle og dyrke det regionale mangfoldet.

Blant initiativene som er gjennomført i satsingen på å bygge sterke regionale produkter er et fellesarbeid i regi av Fylkesmannen i Troms og Finnmark og Fylkesmannen i Nordland om utviklingen av «Arktisk landbruk. Troms utviklet i 2018 en bred allianse der fylkeskommunen, fylkesmannen, Innovasjon Norge, sjømatrådet, råfisklaget og NIBIO inngikk en egen matstrategi. Innovasjon Norge har hatt et felles posisjoneringsløp for nordnorsk mat siden 2015.

Disse – og flere – utviklingsprosesser har hatt ulike innganger og formål, men peker i samme retning. Under paraplyen «Matnasjonen Norge» er det ønskelig å:

---

[2] «Intensjonsavtale mellom jordbruket og regjeringen om reduserte klimagassutslipp og økt opptak av karbon fra jordbruket for perioden 2021-2030» https://www.regjeringen.no/contentassets/ada13c3d769a4c64a0784d0579c092f4/klimaavtale-i-jordbruket.pdf

[3] «Veikart for Matnasjonen Norge 2030» bestilt av SMAK 2020, NHO Reiseliv, Norges Sjømatråd, Innovasjon Norge og gjennomført av Opinion

- Bygge en sterk posisjon for nordnorsk og Arktisk mat
- Legge til rette for økt verdiskapning fra lokale matressurser
- Tydeliggjøre produkter og tjenester som er særegne for regionene i Nord

Mål i skogbrukspolitikken

Den siste stortingsmeldingen om skogbruket, Meld. St 6. (2016-17), setter opp flere overordnede temaer for den norske skogbrukspolitikken, blant annet økt konkurransekraft gjennom mer effektiv produksjon, bærekraftig forvaltning av skogen, økt kunnskap om miljøkonsekvenser fra skogbruk, viktigheten av å la nasjonale klimamål ligge til grunn for skogbrukspolitikken, behovet for forenkling og sterkere verdikjeder, mer innenlands foredling, økt bruk av råstoff fra skogen, og mer forskning innovasjon og utvikling.

Derimot gir Klimameldingen – Klimaplan for 2021-2030 (Meld. St 13 2020-21) tydelige føringer for utviklingen i skogbruket. I meldingen vektlegger regjeringen det betydelige bidraget skogen har for karbonbinding, som netto tilsvarer 23 millioner tonn CO_2-ekvivalenter – til sammenligning slipper Norge ut om lag 55 millioner tonn CO_2. Regjeringen viser til at det er forventet at opptaket vil *synke* de neste årene, som følge av at mye av skogen som ble plantet ut for flere tiår siden vil måtte hogges. Fram mot 2030 vil avskogingen følgelig bli vesentlig større enn påskogingen.

Regjeringen legger derfor opp til en aktiv politikk for å øke skogplantingen på nye areal (innenfor konkrete miljøkrav), krav om økt fortetting i by og tettsteder før nye arealer bygges ut, bedre ungskogpleie og nye krav til minstealder for hogst, økte krav om at særlig karbonrike arealer skal hensyntas ved utbygging.

Regjeringens klimapolitikk legger følgelig opp til:

- Mer planting – innenfor miljøkrav
- Mindre nedbygging av skog – gjennom endring i arealpolitikk
- Strengere krav til forvaltning – særlig av ungskog.

Regionale mål

Nordland Fylkeskommune definerer også målsetninger som danner bakgrunn for det arbeidet kommunene i Vesterålen skal gjøre. I den regionale planen for landbruket 2018-2023, «Et bærekraftig og nyskapende landbruk i Nordland», setter fylkeskommunen fire mål for sin politikk:

1. Økt matproduksjon – minst i samsvar med nasjonale mål
2. Økt produktivitet og verdiskapning
3. Sikre arealressursene som verdi for samfunnet og for framtidige generasjoner
4. Bidra aktivt til det grønne skiftet

Planen inneholder også flere konkrete satsinger, blant annet å etablere et sagbruk i Nordland for å øke videreforedlingen i skogsindustrien.

Den regionale landbruksstrategien, sammen med nasjonale mål, setter føringer for bruken av offentlige tilskuddsmidler – for eksempel for Innovasjon Norges midler til investering og bedriftsutvikling (IBU). Disse skal brukes for å «videreutvikle Norge som matnasjon» og til satsingen «inn på tunet.» Midlene skal brukes slik at de bidrar til «variert bruksstruktur» og «lønnsomme

prosjekter.» Prosjektenes størrelse skal derimot ikke ha betydning. IBU-midlene kan både gå til tradisjonelt landbruk og nye bygdenæringer. Minst 30 % av midlene skal gå til «andre landbruksbaserte næringer» utenfor de tradisjonelle næringene. Minst 50 % skal gå til melk og storfeproduksjon.

Hva betyr dette?

Basert på disse eksterne faktorene er noen trender tydelige. En god landbruksstrategi for Vesterålen bør ta utgangspunkt i:

1. Behovet for å øke matproduksjonen både i Norge og verden, samtidig som man reduserer klimagassutslippene og sikrer naturmangfoldet
2. Ønsket om å binde mer karbon i skog samtidig som verdiskapningen i skognæringen øker
3. Den nasjonale strategien for å bygge en matnasjon med sterke regionale forskjeller, tydelige retter og kulturelle referanser – alt med bakgrunn i gode råvarer
4. De økende kravene til produktivitet og effektivitet, innovasjon og kompetanse både jordbruket og skogbruket.

3. Eksisterende lokale planer og målsetninger

En felles landbruksstrategi for kommunene i Vesterålen må også hensynta det faktum at kommunene hver for seg, og gjennom andre tilstøtende fellesinitiativer, har utviklet en rekke andre planer og strategier på områder som direkte, eller indirekte er tilstøtende denne strategien. Tabellen under oppsummerer de viktigste av disse planene.

Plan	**Mål**	**Relevante temaer i strategien**
Strategisk plan for nærings- og miljøvirkemidlene i landbruket i Lofoten og Vesterålen (2020-23)[4]	Regionen skal fremstå som offensiv og omstillingsdyktig, for jord- og skogbruk er ressurs for sitt nærmiljø og kommunene	• Felles målprofil for SMIL og NMSK-midler • Felles tilskuddssatser • Bruke midler til å redusere CO_2-utslipp, tap av biologisk mangfold
Strategisk næringsplan for Bø kommune	Utvikle flere arbeidsplasser basert på kommunens fortrinn	• Tett dialog mellom kommunens næringsaktører • Utnytte beliggenhet og ressurser i fiske, ytre farled, olje og gass • Utnytte mineralske ressurser
Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030, Andøy kommune	Lykkes med omstilling og sikre økt bolyst og interessante arbeidsplasser	• Stort fokus på omstilling og omstillingsevne • Øke antallet årsverk i primærnæringene med 50 innen 2023 • Utvikling i reiselivet
Kommuneplanens samfunnsdel 2020-32, Øksnes	Være pådriver for økt aktivitet i landbruket	• Arealforvaltning, ivareta landbruket i arealtildeling, inkludert jordkvalitet • Klimahensyn i arealtildeling
Kommuneplanens samfunnsdel 2009-2020, Lødingen	Lødingen skal bestå som et levende lokalsamfunn og videreutvikles som et	• Fokus på lønnsomme arbeidsplasser • Utvikle jobber innen områder med fortrinn, fiske, jordbruk og skog

[4] Utarbeidet av Andøy kommune, Bø kommune, Flakstad kommune, Hadsel kommune, Lødingen kommune, Moskenes kommune, Sortland kommune, Vestvågøy kommune, Vågan kommune, Øksnes kommune

	naturlig knutepunkt for Hålogalandsregionen.	• Innrette næringsliv mot markeder utenfor kommunen
Strategisk næringsplan Hadsel	Verdiskapingen i landbruket opprettholdes på dagens nivå og verdiskapingen i skogbruket økes.	• Omstilling og mer rasjonell drift i jordbruket • Velfungerende kommunal service • Enkle generasjonsskifter og rekruttering • Øke andelen offentlige virkemidler for landbruket som kommer til Hadsel • Økt verdiskapning i skogbruket
• Landbruksplan Sortland kommune, 2005	• Landbruksnæringen skal være lønnsom og attraktiv, basert på en bærekraftig forvaltning av landbrukets, lokalsamfunnets og kommunens samlede ressurser.	• Øke verdiskapingen i næringen • Avklare og sikre arealbruken. • Utvikle kompetansemiljøer i landbruket

Planene over er av forskjellig karakter, og har ulike formål, men det er likevel noen hovedtrekk som er gjennomgående når kommunene planlegger for utvikling i landbruket. Fire trekk er tydelige:

1. Formålet er økt verdiskaping og inntekter
2. Arealbruk og jordvern står særlig høyt på agendaen
3. Kompetanse og rekruttering trekkes gjennomgående frem som viktige problemstillinger
4. Samarbeid og samhandling sees gjennomgående som et sentralt strategisk grep

Noen utviklingstrekk er også tydeligere: Jo nyere planene er jo mer fokus er det på bærekraft og miljø. Samtidig er også nyere planer mer opptatt av å legge til rette for et næringsliv som vender seg utover – produserer for markedet.

Kommunenes planer fokuserer, naturlig nok, på de områdene der kommunene selv har mulighet til å påvirke utviklingen i landbruket. Det spesielt sterke fokuset på areal kan nok sees i lys av nettopp kommunens ansvar for arealplanlegging. Også fokuset på samarbeid kan sees i lys av at kommunen er en naturlig koordinator og initiativtaker for samarbeidsarenaer og fora. Det betyr ikke at disse områdene er uviktige, men at det ikke alltid og automatisk er likhetstegn mellom hva som er viktigst for næringen, og hva kommunene vektlegger å fokusere på innenfor sin kompetanse og ressursgrunnlag.

3. Utfordringer og muligheter for landbruket i Vesterålen

3.1 Utgangspunktet

Utgangspunktet for landbruksstrategien er at jord- og skogbruket i Vesterålen er viktige næringer som bidrar med betydelig sysselsetting, verdiskapning, og inntekter til kommunen. Ser vi Vesterålen sammen med Lofoten ligger om lag 20 % av alle bruk i drift i Nordland i denne regionen, en tredjedel av all vinterfôra sau i Nordland er hjemmehørende i denne regionen.

Næringene er i endring. For jordbruket er to utviklingstrekk tydelige: Det er en kraftig nedgang i antallet bruk, både sammenlignet med 2010 og enda sterkere om vi ser tilbake til år 2000. Samtidig er endringen i areal mindre – for to av kommunene, Lødingen og Sortland, er endringene i samlet areal nesten helt ubetydelige (under 5%). For Øksnes og Bø er det en reell, men ikke stor nedgang. Andøy ligger et sted mellom disse kategoriene; med en moderat nedgang. For Hadsel er det en reell økning.

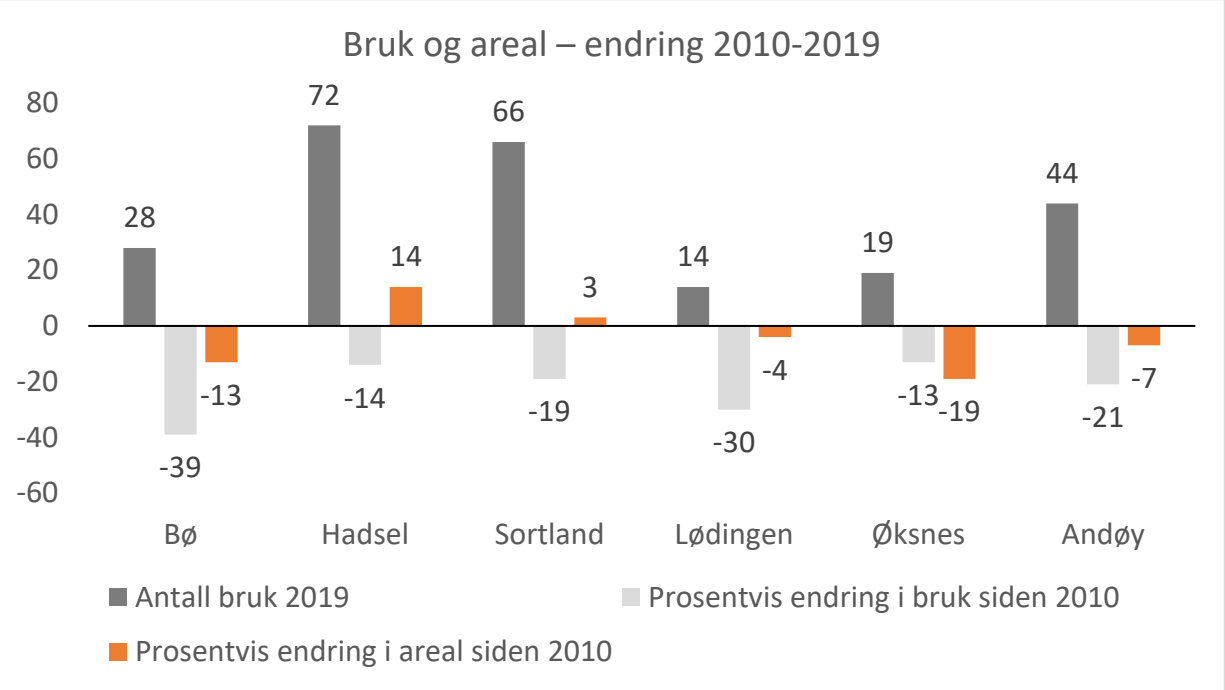

Tabell 2 viser også variasjonene i jordbruket. På Lødingen og Øksnes er det henholdsvis 14 og 19 bruk i drift, i Hadsel var det drift på 72 bruk i 2019. I det tekniske vedlegget framgår det flere og mer detaljerte data om jordbruket i kommunene. Fra disse kan vi lese noen hovedtrekk:

- Kjøtt og melkeproduksjon dominerer
- Jordbruksarealet utgjør mellom 1 og 8 % av arealet i kommunene. Bø har mest, Lødingen minst.
- Høy andel leiejord, opp mot 90% av de som driver her driver også på leiejord
- Betydelig andel deltidsbruk

Alle kommunene har betydelig areal kulturskog. Sortland har klart mest, fulgt av Hadsel og Lødingen. Andøy er i en mellomposisjon. Øksnes og Bø har minst kulturskog.

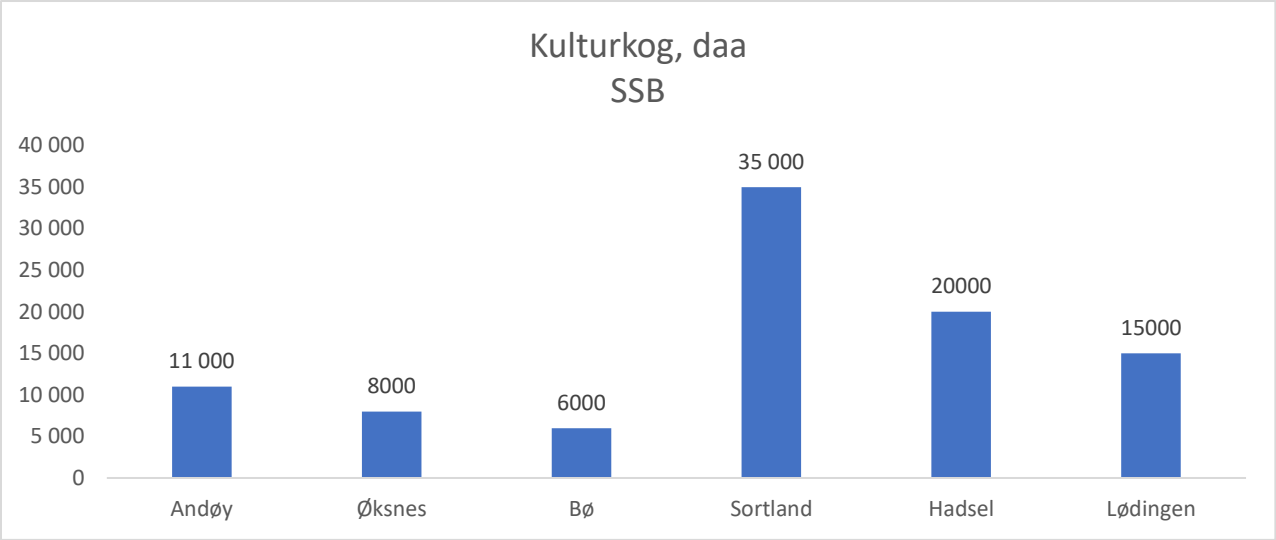

Ved inngangen av 2020-tallet ligger den samlede granhogsten i hele Lofoten og Vesterålen på 14 000 kubikkmeter i året. [5]Om lag 80 % av hogsten er sitkagran. I årene som kommer vil hogsten kunne øke kraftig. Prognoser utviklet av kommunene viser at hogsten i Lofoten og Vesterålen vil kunne økes til rundt 80 000 kubikkmeter.

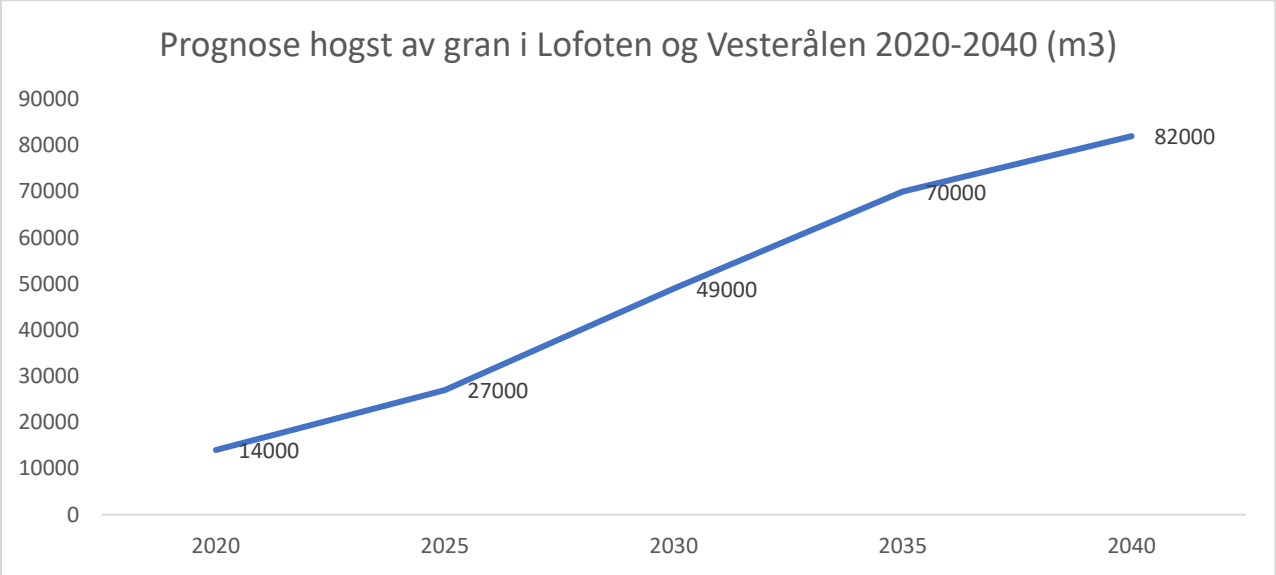

Den samlede verdiskapningen fra skognæringen forventes derfor også å øke betydelig. For regionen Lofoten- Vesterålen er den samlede verdiskapningen fra skogsdriften anslått til ca. 25 millioner kroner i 2020.

3.2. Tilbakemelding fra dybdeintervjuer

For å danne oss et best mulig bilde av hvilke muligheter og utfordringer som finnes i landbruksnæringene i Vesterålen har vi som del av analysen intervjuet om lag 30 nøkkelpersoner i næringene, organisasjoner, forskning og administrasjon. De beskriver en næring med et godt utgangspunkt, men også klare utfordringer.

[5] Strategisk plan for Lofoten og Vesterålen 2020-2030

Et godt utgangspunkt …

Alle vi snakket med sier at de er opptatt av å få fram og tydeliggjøre at Vesterålen er en **god region** å drive landbruk i. Beiteressurser, utmark, frihet fra rovdyr, et klima som (også) gir muligheter og tilgang til god skog trekkes frem som de viktigste fordelene for landbruket i Vesterålen. De fleste respondentene mener også tett samhold, og kultur for samarbeid er en viktig kvalitet ved regionen.

> *Den fineste region på denne jord*

De ser muligheter for vekst og utvikling drevet av trender som større oppmerksomhet om lokal mat, etterspørsel drevet av reiselivet og mulighetene for å posisjonere Vesterålen som matregion. Respondentene er gjennomgående mulighetsorienterte – de mener det er utviklingstrekk i markedet og samfunnet som spiller landbruket i regionen gode.

… men næringen er under press

Respondentene opplever at tross gode muligheter og støtte fra viktige trender så er landbruket i Vesterålen under press. De vi snakker med har gjennomgående en opplevelse av at særlig jordbruket er i motbakke: Antallet gårdsbruk går ned, økonomien er presset og generasjonsskifter oppleves av mange som krevende.

De knytter utviklingen til store og brede trender, utenfor kommunenes kontroll. Sentralisering av befolkningen gjør avstanden til markedet lengre, krav til produktivitet og teknologi tvinger fram nedleggelse av små bruk, lave priser – delvis på grunn av overproduksjon – presser fram lave marginer og et krevende inntektsgrunnlag. Særlig for småbrukene er den økonomiske situasjonen krevende, sier respondentene.

Respondentene peker både på politiske rammevilkår og markedsmessige trekk når de skal forklare nedgangen. Det er en klar opplevelse av at landbrukspolitikken har blitt dreid mot å i økende grad støtte de store og kommersielt mest lønnsomme brukene.

> *«Fortsetter denne utviklingen er det kroken på døra for landbruket i Nord-Norge»*

Samtidig skaper nedgang grunnlag for ny nedgang. Særlig gjelder dette for strukturen i meieri og slakteri. Opplevelse av at Nord-Norge er utsatt: Mer og mer av industristruktur i samvirkene rettes mot sentrallagrene til de store kjedene på Østlandet.

Uro for klimaet

Klimaet oppleves både som en av de viktigste fordelene, og de klareste utfordringene for landbruket i Vesterålen. Klimaendringene merkes – sesongene blir lengre, men mer ekstremvær og nedbør er utfordrende for produksjon, sier respondentene.

Respondentene er delt når det kommer til hvilke markedsmessige følger klimaendringene vil få. Noen mener at dagens produksjon er bærekraftig og vil kunne drives som før også i et marked som etterspør lavere utslipp.

Andre mener klimaendringene vil kreve betydelige endringer av landbruket i regionen - og at det allerede nå haster å legge om til mer grønnsaksproduksjon.

For lite markedsorientert

Flere av respondentene peker på at næringen i Nord-Norge *og* Vesterålen selv må ta noe av ansvaret for utfordringene i næringen. Gjennomgående peker respondentene på at landbruket er for lite dyktige til å markedsorientere seg.

Respondentene mener næringen er for lite dyktige til å orientere seg mot framvoksende markeder for lokal mat og bærekraftig mat. Delvis handler dette om for lite fokus på, og kompetanse innen produktbygging og markedsføring.

Men, det handler også om kulturelle barrierer mot å tenke nytt og akseptere endrede holdninger hos forbrukerne.

Forbrukerne er mye mer på her enn bøndene. Over tid kommer det til å bli et problem for næringen

Næringen ser ikke hvor betalingsviljen er – eller hvor den kommer til vokse

Skogbruk – en stor mulighet

Flere respondenter peker på at det kanskje største uutnyttede potensialet for vekst i landbruksnæringene ligger i skogbruket. Bioøkonomien er en voksende trend – både bygg og anlegg, industri og energisystem har behov for mer bio-basert råmateriale, mener respondentene.

Selv om det er variasjon mellom kommunene, peker respondentene på at det er relativt betydelige produktive skogressurser tilgjengelig, og at veien til markedet er forholdsvis kort. Store innkjøpere som Elkem ligger «nærme» produksjonen. God etterspørsel driver også fram nye initiativer som eget sagbruk og palleproduksjon. I skogbruket er det betydelig optimisme.

Det interkommunale samarbeidet trekkes også fram som en viktig styrke ved skogbruket i regionen. Tett samarbeid gir tilgang til betydelig fagkompetanse på skog. Det sees av respondentene på som en viktig styrke ved næringen.

Men det er også utfordringer. Noe handler om ressurser; mye av skogen i regionen er lauvskog som står på mark med svak produksjonsevne. Det begrenser muligheten til å drive forretningsmessig. Den viktigste utfordringen fremover blir å sikre arealtilgang. Når mye skog skal tas ut, må mye plantes. Både gjenplanting og påskoging trengs. Det er ikke bare rett fram når skogsarealer kan komme i konflikt med både bolig- og hyttebygging, utvikling av kraftledninger og nydyrking av jordbruksareal.

Men det er to andre utviklingstrekk som oftest nevnes i samtalene med lokale respondenter: Den ene er knyttet til holdninger. Flere av de vi snakket med mener at lokale holdninger til gran er en utfordring som hindrer verdiskapning. Uviljen mot «fremmede» sorter oppleves å stikke dypere enn det nasjonale miljøpolitiske målsetninger skulle danne grunnlag for. Den andre hovedutfordringen er knyttet til infrastruktur. Gitt at mye av skogdriften er relativt liten i skala, er marginene ofte knappe. Det betyr at tilgang til tømmerveier helt inn mot hogstområder er avgjørende for å holde kostnadene nede.

Disse holdningene – oppfatter noen av respondentene – er likevel i endring. I takt med at mye skog som ble plantet for flere tiår siden nå er hogstklare, har næringsaspektet ved skogsdriften blitt mye tydeligere. Det er store verdier i skogen, som styrker omdømmet til næringen. Koblingen mellom skog og klima blir også tydeligere. Flere respondenter peker på at skogbrukets posisjon styrkes av den økte bevisstheten om karbonbindingen skogen står for, og mulighetene bio-basert materiale kan spille i en lavkarbonøkonomi.

Det stilles spørsmål ved fagligheten – og innovasjonsevnen

De fleste respondentene mener gård- og skogbrukere i regionen er dyktige og faglige i sitt arbeid. Men flere respondenter stiller spørsmålstegn ved om høy grad av leiejord og mange deltidsbruk også går ut over faglighet i næring..

Jordkulturen oppleves av noen å være for dårlig. Også i skogbruket stilles det spørsmålstegn ved om alle er like faglig flinke – for eksempel er det ikke alltid en like god kultur for gjenplantning etter hogst.

> *De gjør som de alltid har gjort*
>
> ”

Flere mener at det er sammenheng mellom det de opplever som litt lite faglighet og for lite nytenking og markedsorientering, særlig i jordbruket. Når man ikke har god nok faglig innsikt i hva og hvordan man produserer, blir det også vanskeligere å tenke nytt om hvor man kan selge produktene sine, eller hvordan man kan tilpasse produksjon for å treffe nye og potensielt betalingsvillige markeder. Man driver med «et jevnt tempo» til lave marginer – det er det man har tid til ved siden av andre jobber, beskriver flere. Det hindrer innovasjon, utvikling og økt verdiskapning. Skal næringen utvikles går det ikke å drive på «lavbluss», sier flere.

Respondentene mener gjennomgående at både jord- og skogbruket i Vesterålen er flinke til å ta i bruk ny *teknologi.* Derimot er endringsviljen mindre når det kommer til kultur.

Et eksempel er grønnsaksproduksjon: De fleste respondentene mener det er reelle klimatiske og geografiske barrierer som gjør omfattende grønnsaksproduksjon krevende – men respondentene mener også at viljen til å finne løsninger på disse ikke alltid er den største.

Nye muligheter

Vilje til nytenking og evne til innovasjon blir viktigere og viktigere, ifølge respondentene. De peker på at markedet endrer seg og at det er sterke trender som spiller landbruksnæringene i Vesterålen gode. De fleste trekker fram fem hovedtrender:

- Respondentene ser en rekke muligheter for landbruket i Vesterålen
- Økende etterspørsel etter lokalprodusert mat er en tung driver i markedet
- Det samme er ønsket om mer grønt, både folkehelse og klimatrender drar den retningen mener de fleste av respondentene
- Potensiale for å samarbeide med reiselivet om å utvikle gode og bærekraftige produkter oppleves som stort.
- Mulighet for økt verdiskaping i skogbruket, og mer videreforedling i regionen

Det handler om å bli sett!

Ved siden av konkrete forslag og vurderinger av hvordan markeder og samfunnstrender påvirker næringene, skinner det en tydelig tilbakemelding gjennom intervjuene: Opplevelse av at landbruket ikke får nok oppmerksomhet og anerkjennelse.

Landbruket har dype røtter og er en viktig næring for regionen, men den kommer – i følge mange av aktørene i næringene – for ofte i andre eller tredje rekke, bak næringer som sjømat og reiseliv. Opplevelsen av at landbruket ikke i tilstrekkelig grad får anerkjennelse for sitt bidrag til verdiskaping og sysselsetting sitter dypt. Det er i seg selv en hindring for vekst og utvikling.

Flere positive initiativ – som det eventyrlige vesterålslammet – viser effekten av å gjøre løft som bidrar til stolthet. Flere slike trengs, og respondentene er tydelige på at en felles landbruksstrategi for regionen nettopp er et slikt positivt signal som de håper vil lede til ny utvikling.

For: ved siden av økonomiske insentiver er tiltak for å skape trivsel og stolthet avgjørende for å sikre utvikling i næringen, sier respondentene.

Kommunenes rolle

Kommunene oppleves å ønske det beste for landbruksnæringen. Likevel er det en klar opplevelse av at landbruket ikke prioriteres sammenlignet med særlig sjømat og reiseliv.

Respondentene peker på at kommunene er mindre «ute i felt» enn før, særlig når det gjelder jordbruket. Kommunene har færre ressurser satt av til å følge opp landbruksnæringen, og kravene til administrasjon og rapportering – de fleste fra nasjonalt hold – binder opp mye av den tiden kommunene har til å jobbe med landbruksspørsmål.

Flere av respondentene savner en kommune som er mer «ute i felt» - møter og rådgir næringsdrivende formelt og uformelt. Like viktig som strukturerte prosjekter og arenaer, er den daglige synligheten og en kultur for å være til stede i næringen og interagere med den enkelte

næringsdrivende. Det er ikke flere som driver med landbruk i regionen enn at det går an å være i dialog med relativt mange av dem direkte.
En rekke av respondentene peker på at den økte administrative byrden for de som driver i landbruket i seg selv er en utfordring, og at kommunene kan og bør bistå mer for å redusere den.

Respondentene mener også kommunene bør ta en enda tydeligere rolle i å utvikle samarbeid mellom næringer, særlig kobling til reiselivet trekkes fram.

Et grunnleggende spørsmål – Er målene riktige?

Ingen av respondentene er uenige i målsetningene som har satt for arbeidet med strategien: Å øke produksjon, sikre areal, styrke småskalaaktører og skogbruk sees på som viktige og verdifulle målsetninger.

Men flere av respondentene stiller likevel spørsmål ved om dette egentlig er de viktigste målene – eller om utgangspunktet for denne prosessen heller er fire virkemidler til å nå mer grunnleggende mål.

Der skoen virkelig trykker, for de fleste av de vi snakker med, er på to steder: **Inntekter og økonomi er det ene, anerkjennelse og det å bli sett er det andre.** Inntekter og økonomi knyttes til evnen til å treffe markeder, faglighet og kompetanse. Anerkjennelse til hvordan kommunene prioriterer disse næringene, sammenlignet med andre.

4. De viktigste problemstillingene

4.1. Styrker, svakheter, muligheter og trusler

Landbruket i Vesterålen-regionen er, som vi har sett, sammensatt. Det er likevel en rekke temaer som går igjen i dybdeintervjuene og de kvantitative dataene. Tabellen under oppsummerer de viktigste styrkene og svakhetene ved landbruket i regionen, og mulighetene og truslene regionen møter.

Styrker (ved næringen)	**Svakheter (ved næringen)**
• Unike beiteressurser • Unikt klima • Nærhet til utmark • Lite rovdyr • Betydelige skogressurser, ganske nærme markedene • Flere nye spennende initiativer • Deltidsbruk har sin klare plass – muliggjør kulturlandskap og produksjon fra begrenset areal/ressurser	• For dårlig lønnsomhet og sårbart inntektsgrunnlag for mange av de som driver i jord- og skogbruk • En rekke «ekstern» faktorer påvirker inntekter: krevende areal, langt unna sluttmarked, krevende infrastruktur (skogbruk) • Klarer ikke å utnytte det unike ved areal og klima til å lage unike produkter • Varierende kvalitet på jordkultur • Spørsmålstegn ved kultur for endring • Spørsmålstegn ved kultur for samarbeid
Muligheter (Eksterne utviklingstrekk)	**Trusler (eksterne utviklingstrekk)**
• Nisjemarkedene vokser • Markedet for skog vokser raskt • Attraktiv region • Økt oppmerksomhet om behovet for å bruke nordnorske råvarer i Nord-Norge • Potensiale for å ta i bruk jord på bedre måter • Potensiale for mer grønt-produksjon • Betydelige synergieffekter med reiseliv	• Opplevelse av at næringen er nedgang i hele Nord-Norge • Kompetansekravene øker, krevende for deltidsbønder • Uvilje mot å plante gran (skog) • Innovasjonstakten tiltar, vanskelig for småbruk • Klimaendringene påvirker produksjon både i jord- og skogbruk • Høyere bærekraftskrav utfordrer kjøtt • Arealkonflikter • Står overfor betydelig generasjonsskifte

4.2. *Økonomi* er kjernen i utfordringen for jordbruket

Kjernen i utfordringene for jordbruket i Vesterålen er økonomiske. Et krevende ressursgrunnlag som nødvendiggjør relativt små bruk, klimatiske forhold som setter grenser, lang avstand til markedet avstedkommer en høy del deltidsbruk og mye jordleie.

I noen grad forsterker dette de økonomiske utfordringene – med mye deltid kommer også mindre kapasitet til kompetanseheving og innovasjon. Det gjør det i sin tur mer krevende å gjøre investeringene og endringene som trengs for å sikre økt lønnsomhet fra ressursgrunnlaget. Slik forsterker utfordringene hverandre:

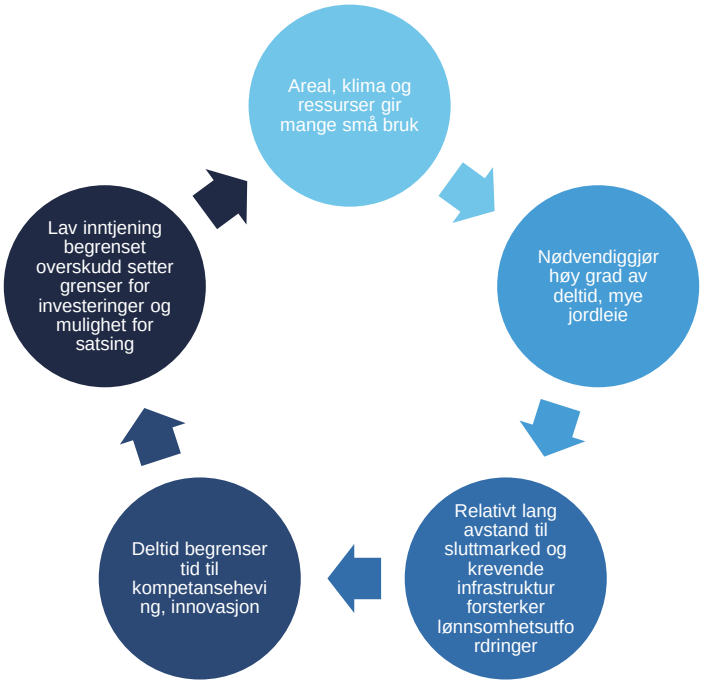

… men også mulighetene

Når forbrukernes vaner og holdninger endrer seg, skapes det rom for ny vekst. Ikke på flere tiår har endringene i markedet for mat og skog skjedd så raskt. Ikke alle endringene går i samme retning, men etterspørselen etter mer bærekraftige produkter og lokale og autentiske varer og tjenester er et sterkt markedssignal som gir grunnlag for vekst i landbruksnæringene. Dybdeintervjuene med aktører i næringen viser at selv relativt begrenset forbedring i inntekter kan ha stor effekt, både på evne og vilje til å satse.

Særlig koblingene mellom jordbruk og reiseliv, muligheten for å «brande» produkter fra en kjent og populær region som Vesterålen, og den store og økende etterspørselen etter skog trekkes fram som betydelige muligheter for økt verdiskapning i næringen.

En nøkkelutfordring for jordbruket i regionen blir å klare å kombinere økt volum med høyere verdi. Storparten av sysselsettingen og verdiskapningen i næringen kommer fortsatt til å være i volumproduksjon. Samtidig peker markedstrendene i retning av at dersom inntektene skal heves, må det hentes ut mer verdi – fra nisjer, men også ved å klare å hente ut større verdi «pr kg» i dagens volumproduksjon. Produktutvikling, markedsføring og branding er sentrale elementer for å lykkes med det.

For skogbruket er det flest muligheter, men bare om vi både får til å bruke ressursene og fornye dem

Også for skogbruket er økonomien det avgjørende spørsmålet. For skogbruket i regionen er mulighetene mest fremtredende. Store ressurser kan hentes ut – det vil øke verdiskapningen og kan åpne for videreforedling lokalt. Nøkkelutfordringen for skogbruket blir å sørge for at ressursene som finnes ikke bare blir benyttet, men at det blir mest mulig verdiskaping for hver kubikkmeter – og at

verdiskapningen er langsiktig. Når dagens ressurser hentes ut, må det samtidig legges grunnlag for å utvikle nye. Areal må fornyes og skogens evne til å binde karbon – også i fremtiden – må opprettholdes.

4.3. Seks strategiske temaer

Den viktigste utfordringen for landbruket i Vesterålen er å sikre lønnsomhet. Analysen leder oss til noen hovedproblemstillinger strategien må adressere. Vi har formulert følgende som sju «gap» mellom mulighetene som ligger i næringen, og situasjonen i dag.

Landbruket i Vesterålen preges av gap mellom..

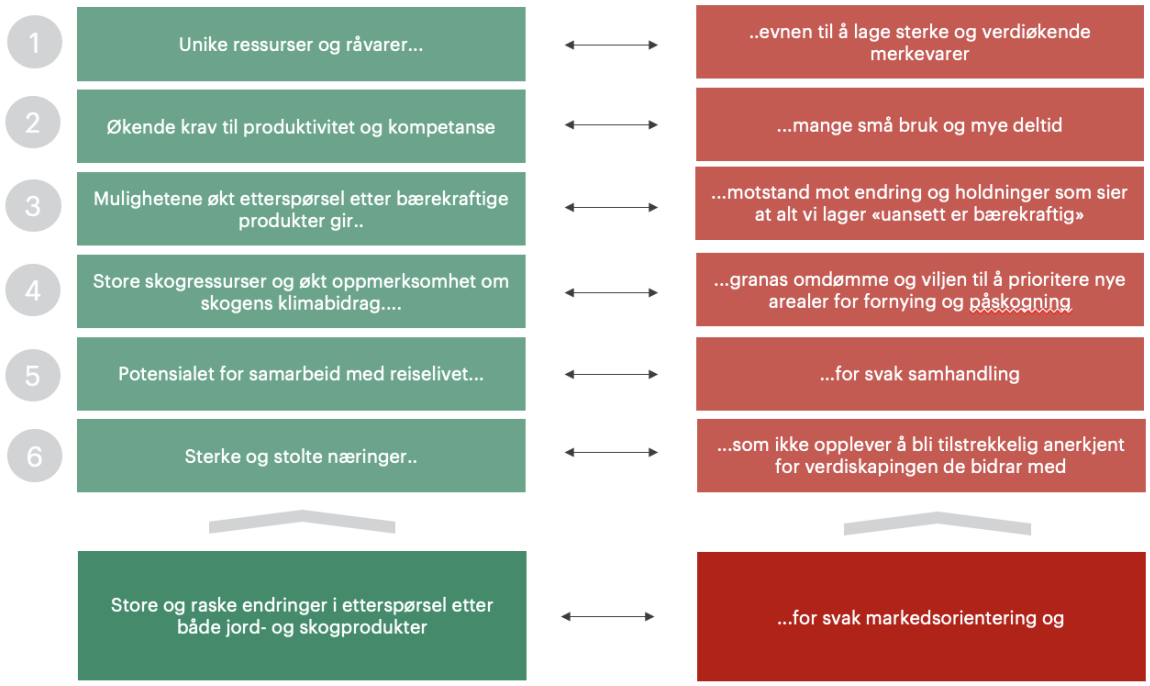

5. Mål

Om målsetninger

Å sette mål handler om å beskrive hvor vi vil. Målsetningene våre er stedet vi vil være når vi har lykkes med strategien. Å sette mål betyr derfor å beskrive en retning vi skal gå i. Gode mål kjennetegnes av at de er forståelige, at de er konkrete, at de lar seg måle (slik at vi vet om vi har nådd dem) og at det er bred enighet om at disse målene er viktige.

I dette dokumentet har vi to typer mål – hovedmålsettingene beskriver hvor vi ønsker å være når vi har realisert denne strategien. De sier noe om retningen vi skal. Delmålene konkretiserer hovedmålene: De skal gjøre det mulig å måle om vi er på riktig vei.

2.1. Hovedmål

Hovedmålsettingene i denne landbruksstrategien er å utvikle et landbruk som *bidrar til økt verdiskaping og større bolyst i Vesterålen.* Landbruksnæringene er avgjørende for verdiskapning, i Vesterålen og i Norge. I årene som kommer må vi øke verdiskapningen i regionen vår. Landbruket må spille en rolle – vårt mål er en landbruksnæring som bidrar til mer verdiskaping for kommunene i regionen vår, for seg selv – og i samarbeid med andre næringer. Vi skal både ta vare på og videreutvikle volumproduksjonen i jordbruket, og arbeide for «mer verdi pr kg» gjennom tiltak som produktutvikling og merkevarebygging. Samspillet mellom jordbruk, skogbruk, sjømat, reiseliv og folkehelse blir avgjørende for å nå målene våre.

Samtidig spiller landbruket også en viktig indirekte rolle. En aktiv og sterk landbruksnæring er avgjørende for å opprettholde befolkningen i deler av regionen vår; det skaper bolyst og styrker lokalsamfunnet. Slik skaper landbruket indirekte grunnlag for vekst i andre næringer også.

2.2. Delmål for jordbruket

Hovedmålet om et landbruk som bidrar til økt verdiskaping og større bolyst viser retningen vi vil gå i. Vi skal måle om vi er på vei til å nå disse målene gjennom tre konkrete delmål:

i) Verdiskapningen i landbruksnæringene skal samlet sett øke med 10 % innen 2025 og 15 % innen 2030 sammenlignet med 2020-nivå.

ii) De som driver i jord- og skogbruk i Vesterålen skal ha en inntektsutvikling fram mot 2025 som minst er på høyde med sammenlignbare kommuner.

iii) Produksjonsvolumet og arealet dyrket mark skal minst opprettholdes på om lag dagens nivå (innenfor endringsgrad på 5 %) i 2025 og 2030.

iv) Vesterålen-regionen skal etablert minst en tydelig merkevare i det nasjonale matmarkedet innen 2025

v) Landbruksskolen skal opprettholdes

2.2. Delmål for skogbruket

i) Sikre betydelig vekst i hogst fram mot 2040 for å realisere de store verdiene i eksisterende skog – mål om å nå hogstvolum på minst 27 000 m3 i perioden 2025-2030

ii) Sørge for at gjenplanting og påskoging i sum bidrar til å øke karbonbinding fra skogen i regionen.

iii) Øke videreforedlingen av skog i regionen og legge til rette for at det etableres et sagbruk i regionen innen 2025

iv) Bidra til at den «arktiske grana» posisjoneres som et attraktivt, kortreist og bærekraftig skogsprodukt i det lokale og regionale markedet

6.Strategi

Om strategi

Å velge strategi handler om å velge de grepene som gjør at vi kommer oss til målene vi har satt. Strategi innebærer å ta valg – å prioritere noen hovedgrep som vi mener er de viktigste. Mer enn en liste med enkeltstående tiltak, handler strategi om å se sammenhenger og sikre at vi tar de grepene som forløser andre positive effekter.

Strategisk retning

Hovedmålet i denne strategien er å skape en landbruksnæring som bidrar til økt verdiskaping og bolyst i Vesterålen-regionen. Strategien vår rettes som følge av det inn mot to hoveddimensjoner: å bedre økonomien i landbruket, og å øke trivsel og samhold i landbruksnæringene.

Å bedre økonomien handler først og fremst om å bidra til økte inntekter for de som driver i næringen. Lykkes vi med det, bidrar vi både direkte til mer verdiskaping, samtidig som vi skaper rom for ytterligere investeringer og vekst. Fordi målsetningene vi har satt peker på at landbruket er viktigere ut over verdiskaping, ønsker vi også å bidra til sterkere samhold og trivsel.

Økte inntekter kommer i stor grad til å være et resultat av vellykket samarbeid mellom jord- og skogbruk, reiseliv, sjømatsnæringene, og fra å koble det vi driver med i jord- og skogbruk til viktige samfunnstrender som folkehelse og klima.

Derfor innebærer vår strategiske retning at landbruket i Vesterålen må:

- **Markedsorientere produksjonen** – vi må bli flinkere til å forstå hva som beveger seg i markedet, og orientere produksjonen dit vi kan få størst verdi
- **Utnytte ressursene bedre** – fagkunnskap og innovasjonsevne må øke slik at vi utnytter ressursene i skogen og jorda til å skape større verdier
- **Både nisje og skala** - Vi må utvikle mer «nisjeproduksjon» som treffer markedssegmenter med høy betalingsvilje, samtidig som vi blir flinkere til å skalere de produktene som har høy verdi
- **Styrke samarbeid mellom landbruk og reiseliv** – Vi må styrke samhandlingen mellom et voksende reiseliv som har behov for unike matprodukter og landbruksopplevelser, og landbruksnæringen.

6.1. Strategiske grep jordbruket

Grep 1. Produktbygging, merkevarebygging og markedsføring – reiselivet som motor
Nøkkelen for å øke verdiskapingen –særlig fra jordbruket i Vesterålen – er å markedsorientere mer av produksjonen. Vesterålen skal bli best i Norge på å koble sammen jordbruk og reiseliv, og på å bygge sterke lokale og regionale markeder for jordbruksprodukter med høy verdi. Vi skal også bli ledende på å jobbe inn mot samvirker og andre deler av matindustrien for å legge til rette for skalering av lokale produkter.

Kommunene skal ta initiativ til et bredt arbeid med merkevarebygging og markedsføring for å øke etterspørselen etter jordbruksprodukter fra Vesterålen-regionen, lokalt, regionalt og nasjonalt. Arbeidet skal bygge videre på erfaringene fra «Det eventyrlige Vesterålslammet»

Grep 2. Samarbeid for skalering
Kommunene skal sammen med næringen i regionen ta initiativ til tettere samarbeid med matindustrien – og særlig samvirkene – for å sørge for at vi kan få skala på produktene og merkene vi bygger i landbruket i regionen. Formålet med dette samarbeidet er å unngå at nye verdiøkende produkter «bare» blir nisjevarer.

Grep 3. Lokal kompetanseutvikling
Sammen med landbruksskolen skal kommunene ta initiativ til en kartlegging av kompetansebehov i landbruksnæringene og gjennomføre et treårig prosjekt for å adressere kompetanseutfordringene de næringsdrivende selv setter som viktigst. Samtidig skal vi ha som politisk hovedstrategi å opprettholde den lokale landbruksskolen

Grep 4. Tilstedeværende kommuner, sterkere samarbeidsarenaer
Kommunene i Vesterålen skal i økende grad være til stede i næringene i hverdagen, og prioritere formell og uformell dialog med de som driver. Samtidig skal kommunene bidra til at eksisterende samarbeidsarenaer for de som driver i næringen blir sterkere og bidrar til samhold

6.2. Strategiske grep for skogbruket

Skogens strategiske betydning blir viktigere når mer karbon skal bindes, og mer av ressursbruken i samfunnet må bli sirkulær. For å lykkes med å styrke verdiskapningen i en bærekraftig skognæring, skal vi ta følgende grep:

Grep 1. Oppskriving av skogsveier
Det er store muligheter for vekst i hogst de neste tiårene. Markedet er den viktigste driveren. Kommunene kan legge til rette for at verdiene i skogen blir realisert, blant annet ved å sørge for at flere veier skrives opp i veiregisteret som skogsveier, slik at det legges til rette for effektiv transport av tømmer.

Grep 2. Aktiv politikk for fornying og påskoging
Når store volum skog kan hogges de neste tiårene, er det avgjørende at kommunene fører en aktiv politikk for å sikre fornyelse av skog og påskoging. Samtidig som vi realiserer verdier nå, må vi legge til rette for langsiktig verdiskaping – og vi må ta vare på skogens evne til å binde karbon. Det er avgjørende at vi tydeliggjør hvilken rolle skogen kan spille i arbeidet med å stanse klimaendringene.

Grep 3. Aktiv støtte til etablering av sagbruk
Kommunene kan og bør spille en aktiv rolle i å sikre at det etableres et sagbruk i regionen. Kommunen bør fortsette å drive frem et forprosjekt og bidra til at arbeidet får støtte fra virkemiddelapparatet.

Grep 4. Posisjonere den «Arktiske granen»
Bidra til å posisjonere den Arktiske granen som et bærekraftig og kortreist produkt som kan og bør benyttes av lokale og regionale aktører – ikke minst kommunene i nye bygg. Gjennomføre et aktivt informasjonsløp for å styrke omdømmet til den arktiske granen.

6.3. Alt vi ikke vet

Målene og grepene i denne strategien er bygget på det vi vet, tall og analyser, intervjuer, og tilbakemeldinger fra de som driver i næringen. Men, det er som kjent vanskelig å spå, særlig om fremtiden. Det er mye vi ikke vet. Mange av de trendene vi ser i dag kommer til å utvikle seg i retninger vi ikke forutser. Nye utviklingstrekk kommer til å dukke opp, og vi kan følgelig ikke vite når.

Landbruket har klart seg fordi de som driver er omstillingsdyktige; det må vi også være i fremtiden. Like viktig som å ha en tydelig plan, prioritere mål og grep etter det vi i dag overskuer, er det å være åpen for at nye ting kan komme til. Vi må gripe de nye mulighetene som kommer, når de melder seg.

Denne planen er med andre ord ikke hogget i stein. Den er retningsgivende for måten vi vil jobbe på, men viktigere enn noe er viljen vår til å kontinuerlig lære mest mulig om det som skjer i marked, teknologi og politikk – og bruke kunnskapen til å finne nye måter å utvikle skogbruket og jordbruket i regionen.

7.Tiltaksplan

Strategien gir retningen for arbeidet vårt, og sier hvilke områder vi skal prioritere. For å virkeliggjøre strategien trengs det konkrete tiltak. Denne planen inneholder tiltak som kommunene skal gjøre i fellesskap, ofte sammen med andre aktører i landbruket og andre næringer, så vel som andre lokale og regionale aktører. Tiltaksplanen bør oppdateres årlig, og kan suppleres av lokale planer for den enkelte kommune. For å sikre at tiltakene følger strategien er de organisert i noen «prosjekter»

Prosjekt			
P1. Markedsorientering	Landbruket i Vesterålen blir ledende på å produsere varer det er stor betalingsvilje for, og bygge merkevarer og markedsføring som gjør at disse selger	• Kartlegge hvilke «høymarginsprodukter» som utvikles av landbruket i regionen • Tilby årlig regionalt kunnskapsseminar om produktutvikling i landbruket • Nedsette en prosjektgruppe sammen med samvirker og reiseliv for å definere 2-3 «merkevarer» regionen skal bygge i løpet av 2021-25 • Utvikle en markedsføringsstrategi for disse produktene • Arbeide for at regjeringen som del av prosjektet «Matnasjonen Norge» setter av midler til en egen satsing på produkter fra det Arktiske landbruket • Etablere et årlig strategimøte med samvirkene/matindustrien i Nord-Norge for å diskutere hvordan næringen kan samarbeide om å skalere produkter fra Vesterålen for et marked i Nord-Norge og hele landet	2021 Årlig 2021 2022 2021 Årlig
P2. Reiseliv	Utvikle et tett samarbeid mellom reiseliv og landbruk om utvikling av produkter tilreisende har stor betalingsvilje for	• Nedsette et samarbeidsfora for reiseliv og landbruk • Gjennomføre et årlig seminar i regi av reiselivet om hvilke produkter og tjenester tilreisende etterspør, og som landbruket kan levere • Avsette kommunale midler til en felles støtteordning for felles utviklingsprosjekter for aktører i reiseliv og landbruk	2021 Årlig 2022
P3. Kompetanseheving	Bidra til mer produktivt jord- og skogbruk, bedre jordkultur gjennom kunnskaps- og kompetanseheving	• Gjennomføre en bi-årlig kartlegging av hva næringsdrivende i landbruket ønsker mer kompetanse på • Samarbeide med landbruksskolen om et årlig «kompetansepåfyllseminar» for aktører i jordbruket.	2021, 2023, 2025 Årlig 2021

		• Ta initiativ til et nasjonalt forskningsprosjekt om hvordan heve produktiviteten i arktisk landbruk	
P4. Økt verdiskaping fra arktisk skog	Legge til rette for økt verdiskaping fra skogressursene i Vesterålen	• Oppskriving av flere veier som skogsveier i veiregisteret • Bidra til framdrift i forprosjekt for sagbruk • Bidra til at sagbruksprosjektet får støtte fra virkemiddelapparatet • Igangsette en kunnskapshevingskampanje om gran og sitkagran for lokale og regionale aktører. Etablere domenet www.arktiskgran.no med informasjon	
P5. En synlig kommune		• Etablere et månedlig digitalt «treffpunkt» der aktører kan stille spørsmål til, eller komme i dialog med kommunen • Gjøre «gårdsbesøk» til en prioritert oppgave i kommunal forvaltning • Gjennomføre et årlig strategimøte med land- og skogbrukets organisasjoner om oppfølging av denne strategien • Sikre forpliktelser fra partiene i Nordland om å opprettholde landbruksskolen	

VESTERÅLEN REGIONRÅD

Arkivsaknr.: 18/44
Dok.nr: 21/349
Arkiv: FE-219
Saksbehandler: Bianca Maria Johansen
Dato: 13.09.2021

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
078/21	Vesterålen regionråds arbeidsutvalg	24.09.2021

Økonomirapport Sekretariatet, 2.tertial 2021

Innstilling
Tas til orientering.

Vedlegg:
Tertialrapport 2 2021

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Økonomirapport for drift sekretariatet, inkludert regionrådet pr 2. tertial 2021 legges frem for arbeidsutvalget til orientering.

Fakta i saken
Vedlagt tertialrapport viser status per utgangen av august, sammenlignet med årsbudjsett. Det vises også til prosentmessig forbruk for i år, samt prognoser ut året.

Prognosene er basert på regnskap for 2020, forbruk så langt i år og estimert aktivitetsnivå ut året.

Sekretariatet har en vakant stilling som forklarer deler av mindreforbruk på posten «Lønn inkl. sosiale utgifter.» Nyopprettet stilling fra desember 2021 vil bidra til økte utgifter mot slutten av året.

Mindre aktivitet grunnet Covid-19 pandemien har medført mindre utgifter på flere av postene.

I prognosene er det lagt til grunn noe øking i møteaktivitet og reiser høsten 2021, men dette er forbundet med usikkerhet.

Et annet usikkerhetsmoment er omorganiseringen av Vesterålen regionråd. Ved gjennomføring av denne vil det være behov for endringer i materiell, inkludert nettsider. Det er i budsjett og prognoser tatt høyde for enkelte justeringer ved et slikt behov.

Post «Overføringer» inkluderer vedtatt, ikke budsjetterte tilskudd til Lærlingeskolen. Dette dekkes gjennom bruk av fond.

Det er ikke forbundet særlig usikkerhet ved inntektene for sekretariatet for 2021.

Vurdering
Økonomirapport pr. 2. tertial 2021 tas til orientering.

Postsum	Postsum (T)	Beløp	Budsjett	Til. disp	Forbruk i %	Prognose
1000	Lønn inkl. sosiale utgifter	1 002 586,00	2 975 910,00	1 973 324,00	34 %	2 348 950
1110	Drift av kontor	191 561,00	450 100,00	258 742,00	43 %	338 600
1170	Reiseutgifter	11 918,00	143 000,00	131 082,00	8 %	89 000
1185	Forsikringer	1 157,00	13 500,00	12 343,00	9 %	10 500
1190	Utgifter vedr bygning	144 621,00	245 000,00	102 179,00	59 %	245 000
1300	Kjøp av tjenester	91 116,00	284 000,00	192 884,00	32 %	284 000
1400	Overføringer	181 567,00	22 000,00	-159 567,00	825 %	22 000
1500	Renteutgifter	0,00	0,00	0,00		-
1540	Avsetninger	0,00	0,00	0,00		-
1570	Brukt til fin av utg i inv regnskapet	0,00	0,00	0,00		-
1600	Salgsinntekter	-30 001,00	0,00	30 001,00	0,00	- 30 000
1700	Refusjoner	-2 931 557,00	-3 751 102,00	-893 879,00	78 %	- 3 751 102
1900	Renteinntekter	-8 950,00	0,00	8 916,00	0,00	-
1940	Bruk av tidligere avsetninger	0,00	-386 408,00	-386 408,00	0,00	
		-1 345 982,00	-4 000,00	1 269 617,00		

VESTERÅLEN REGIONRÅD

Arkivsaknr.: 18/44
Dok.nr: 21/344
Arkiv: FE-219
Saksbehandler: Anette Tunheim Jakobsen
Dato: 09.09.2021

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
079/21	Vesterålen regionråds arbeidsutvalg	24.09.2021

Økonomirapport Vesterålen Kultursamarbeid inkl. MUSAM og Friluftsrådet, 2 tertial 2021

Innstilling
Taes til orientering

Vedlegg:
Friluftsrådet rapport pr postsum 2021 - 2. tertial
MUSAM rapport pr postsum 2021 - 2. tertial
Kultursamarbeidet rapport pr postsum 2021 - 2. tertial

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Økonomirapport for drift av Kultursamarbeidet, inkludert MUSAM og Vesterålen Friluftsråd pr 2. tertal 2021 legges frem for arbeidsutvalget til orientering**.**

Fakta i saken
Vedlagt tertialrapport viser status per utgangen av august 2021, sammenlignet med årsbudsjett. Det vises også til prosentmessig forbruk for i år, samt prognoser ut året.

Prognosene er basert på regnskap for 2019 og 2020, forbruk så langt i år og estimert aktivitetsnivå ut året.

36300 Vesterålen Friluftsråd- status for drift:
Vesterålen friluftsråd skal i samarbeid med medlemskommunene, andre offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner arbeide for økt forståelse for friluftslivets betydning, bedre friluftskultur og utbredelse av friluftslivet, å sikre og utvikle regionens friluftsmuligheter.

Friluftsrådet skal gjennomføre konkrete aktivitets- og informasjonstiltak i samarbeid med kommunene og andre aktører. Rådet skal bidra til å samordne innsatsen fra ulike aktører, og i egen regi utføre prosjektrettede fellesoppgaver.

Som grunnlag for friluftsrådets arbeidsoppgaver ligger strategiplanen for Kultursamarbeidet i kommuneperioden som er vedtatt av regionrådet etter behandling i de seks kommunene. Som friluftsråd vedtar Vesterålen kulturutvalg årlige handlingsprogrammer og andre former for virksomhetsplaner etter forslag fra samarbeidsutvalget.

Det har vært gjennomført tre større prosjekt i Friluftsrådet sommeren 2021.

1. Friluftskolen, et aktivitetstilbud for barn mellom 10-13 år arrangert i alle kommunene i Vesterålen.

2. TellTur, et digitalt turregistreringssystem som pr. dags dato har 3200 deltakere som har registrert nærmere 90 000 turer.

3. Klatrejungel i Bjørklundparken på Sortland, finansiert av Gjensidigestiftelsen og friluftsrådet. Står ferdig 30.september.

Høst vinter 2021/2022 vil friluftsrådet prioritere å gjøre ferdig prosjektet Friluftslivets ferdselsårer.

36020 Kulturskolesamarbeidet i Vesterålen (MUSAM)- status for drift
Kulturskolesamarbeidet i Vesterålen (MUSAM) er samarbeidsorganet til kulturskolene i Andøy, Bø, Hadsel, Lødingen, Sortland og Øksnes. Kulturskolerektorene i de seks kommunene møtes en gang i måneden for å planlegge og koordinere felles prosjekter. Det er ansatt en koordinator i 30% stilling til å drive samarbeidet, gjennomføre møtene og skape framdrift i prosjektene.

Kulturskolesamarbeidets fokus er å gi barn og unge i Vesterålen tilgang til opplæringsaktiviteter som den enkelte kommune ikke har ressurser til å tilby alene. Kompetanseheving for kulturskoleansatte er også et viktig satsningsområde.

I skoleåret 2020/2021 har Kulturskolesamarbeidet fokusert på å planlegge fremtidige prosjekter. Koronapandemien har gjort det vanskelig å samle elever fra forskjellige kommuner og forskjellige skoler, derfor har mye av den vanlige kursaktiviteten måttet utsettes. Vi har likevel gjennomført fordypningstilbudet i musikk for sjuende år på rad. Fordypningstilbudet gir 16 ungdommer fra Vesterålen mulighet til å fordype seg i interessen sin. Det gjennomføres fire lørdagssamlinger gjennom skoleåret, og som avslutning får elevene spille konsert på storscenen i Møysalen. Koordinatoren er nå i gang med å ta imot søknader til fordypningstilbudet skoleåret 2021/2022.

Kulturskolesamarbeidet har fått nasjonal oppmerksomhet denne høsten med prosjektet Smakebytes, som vant Nordeas Innovasjonsstipend pålydende 100 000 kroner. Prosjektet handler i korte trekk om å koble sammen kompetansen til en lærer på internett, med kompetansen til en lokal lærer, slik at vi kan tilby barn og unge kurs innenfor akkurat de de ønsker å lære. Prosjektet skal gi kulturskolene ny digital kompetanse, og skape grunnlaget for en ny måte å sørge for unges medvirkning i kulturskolene.

Våren 2021 etablerte MUSAM et samarbeid med Vesterålen Matfestival som resultat arrangeres det seks regionale matlagingskurs for barn høsten 2021. To engasjerte kokker skal reise rundt i kommunene og lære barn om de forskjellige smaksgruppene. Prosjektet har fått sponset forklær av Sparebank 1 Nord Norge, og kniver av Vesterålen Storkjøkken, slik at alle som deltar kan dra hjem med eget utstyr.

Høsten 2021 arrangeres to samlinger i fordypningstilbudet, seks matlagingskurs og seks kurs i prosjektet Smakebytes. I tillegg arrangeres den årlige fagdagen for ansatte i Kulturskolene og ved MDD-linja ved Sortland vgs. Fagdagen er et viktig tiltak både for å gi ansatte i kulturskolene kreativt påfyll, og for å bygge nettverk på tvers av kommunegrensene.

36010 Kultursamarbeidet i Vesterålen-status drift
Kultursamarbeidet har en viktig oppgave med er å drive nettverkene innenfor de ulike fagfeltene i kultursektoren, herunder kultursjefskollegiet, Kulturskolesamarbeidet og Vesterålen Friluftsråd.

Kultursamarbeidet i Vesterålen skal bidra til bevisstgjøring og bruk av regionens kulturarv, og til at nye impulser og tanker prøves ut og vurderes i regionen. Utgangspunktet skal være regional identitet og de kvalitative sidene ved å vokse opp og bo i Vesterålen.

Aktive prosjekter i 2021 er Vesterålen Hub med ekstern støtte fra Sammfunsløftet (450 000,-) og Nordland fylkeskommune (120 000,-) Laterna Magica med ekstern støtte fra Norsk Filminstitutt og Nordnorsk Filmsenter (150 000,-) Vesterålen Digital Slektsdatabase fase 2-3, og forprosjekt Kirkeveier 2024.

Kultursamarbeidet er også hovedpartner og medeier av AiR Vesteraalen sammen med Nordland Akademi for kunst og vitenskap. Bø kommune fikk besøk av tre kunstnere i sommer og Andøy kommune får kunstnere på søk i høst. I tillegg arrangerer prosjektet Elvelangs – Lys mot mørke 17. september på Melbu.

Kultursamarbeidet er inne i en prosess for å etablere ny felles strategi og profil for Vesterålen på kulturfeltet. Under arbeidstittelen Grenseløs 2024 utarbeides også konkrete prosjektinnspill til Vesterålen bidrag under Bodø 2024. Herunder Kirkeveier- 200års kirkejubileum for Bø og Hadsel, Fargespill, Vesterålen Hub og Laterna Magica.

Vesterålen regionråd er fortsatt under omstilling. Ved gjennomføring av virksomhetsoverdragelse vil det være behov for endringer i materiell, lisenser, inkludert nettsider. Det er i budsjett og prognoser tatt høyde for enkelte justeringer ved et slikt behov. Det er videre hensiktsmessig å jobbe videre med strategi og finansieringsmodeller for oppgavefelleskapene i de nye styrene.

Vurdering
Økonomirapport pr. 1.tertial 2021 tas til orientering.

36300 Vesterålen Friluftsråd Tertialrapport nr 2. 2021

Postsum	Postsum (T)	Beløp	Budsjett	Til. disp	Forbruk i %	Prognose
1000	Lønn inkl. sosiale utgifter	474 833,00	847 950,00	373 117,00	56 %	847 950
1110	Drift av kontor	91 600,00	166 800,00	75 403,00	55 %	171 073
1170	Reiseutgifter	4 620,00	18 000,00	13 380,00	26 %	18 000
1185	Forsikringer	275,00	1 100,00	825,00	25 %	1 100
1190	Utgifter vedr bygning	40 115,00	59 500,00	19 385,00	67 %	59 500
1300	Kjøp av tjenester	40 000,00	96 650,00	56 650,00	41 %	96 650
1400	Overføringer	25 099,00	300 000,00	274 901,00	8 %	325 099
1500	Renteutgifter	0,00	0,00	0,00		-
1540	Avsetninger	0,00	0,00	0,00		-
1570	Brukt til fin av utg i inv regnskapet	0,00	0,00	0,00		-
1600	Salgsinntekter	0,00	-25 934,00	-25 934,00	0,00	- 25 934
1700	Refusjoner	-736 083,00	-1 100 697,00	-368 555,00	67 %	- 902 697
1900	Renteinntekter	0,00	0,00	0,00	0,00	-
1940	Bruk av tidligere avsetninger	0,00	0,00	0,00	0,00	
		-233 541,00	13 369,00	419 172,00		

36020 Kulturskolesamarbeidet i Vesterålen (MUSAM)Tertialrapport nr 2. 2021

Postsum	Postsum (T)	Beløp	Budsjett	Til. disp	Forbruk i %	Prognose
1000	Lønn inkl. sosiale utgifter	124 009,00	237 100,00	112 558,00	52 %	229 600
1110	Drift av kontor	11 063,00	36 200,00	25 340,00	31 %	95 800
1170	Reiseutgifter	0,00	5 000,00	5 000,00	0 %	5 000
1185	Forsikringer	332,00	870,00	538,00	38 %	870
1190	Utgifter vedr bygning	30 885,00	54 000,00	23 115,00	57 %	54 000
1300	Kjøp av tjenester	0,00	3 000,00	3 000,00	0 %	3 000
1400	Overføringer	12 867,00	12 440,00	-427,00	103 %	12 440
1500	Renteutgifter	0,00	0,00	0,00		-
1540	Avsetninger	0,00	0,00	0,00		-
1570	Brukt til fin av utg i inv regnskapet	0,00	0,00	0,00		-
1600	Salgsinntekter	-30 001,00	0,00	30 001,00	0,00	- 30 000
1700	Refusjoner	-316 817,00	-339 463,00	-22 646,00	93 %	- 339 463
1900	Renteinntekter	0,00	0,00	0,00	0,00	-
1940	Bruk av tidligere avsetninger	0,00	0,00	0,00	0,00	
		-167 662,00	-22 572,00	176 479,00		

36010 Kultursamarbeidet i Vesterålen Tertialrapport nr 2. 2021

Postsum	Postsum (T)	Beløp	Budsjett	Til. disp	Forbruk i %	Prognose
1000	Lønn inkl. sosiale utgifter	763 497,00	1 192 700,00	429 203,00	64 %	1 184 800
1110	Drift av kontor	66 134,00	106 700,00	40 566,00	62 %	150 050
1170	Reiseutgifter	0,00	6 000,00	6 000,00	0 %	70 000
1185	Forsikringer	550,00	1 600,00	1 050,00	34 %	3 000
1190	Utgifter vedr bygning	60 892,00	135 000,00	74 108,00	45 %	135 000
1300	Kjøp av tjenester	12 030,00	99 000,00	86 970,00	12 %	115 000
1400	Overføringer	30 647,00	60 372,00	699 725,00	51 %	737 758
1500	Renteutgifter	0,00	0,00	0,00		-
1540	Avsetninger	0,00	0,00	0,00		-
1570	Brukt til fin av utg i inv regnskapet	0,00	0,00	0,00		-
1600	Salgsinntekter	-1 000,00	0,00	1 000,00	0,00	- 30 000
1700	Refusjoner	-1 074 290,00	-2 064 363,00	-870 073,00	52 %	- 2 064 363
1900	Renteinntekter	0,00	0,00	0,00	0,00	-
1940	Bruk av tidligere avsetninger	0,00	-143 651,00	-143 651,00	0,00	
		-180 670,00	-606 642,00	324 898,00		

VESTERÅLEN REGIONRÅD

Arkivsaknr.: 18/44
Dok.nr: 21/346
Arkiv: FE-219
Saksbehandler: Jan Steinar Eilertsen
Dato: 10.09.2021

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
080/21	Vesterålen regionråds arbeidsutvalg	24.09.2021

Økonomirapport RKK, 2. tertial 2021

Innstilling
Tas til orientering.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Økonomirapport for drift RKK pr 2. tertial 2021 legges frem for arbeidsutvalget til orientering.

Fakta i saken
Vedlagt tertialrapport viser status per utgangen av august, sammenlignet med årsbudsjett. Det vises også til prosentmessig forbruk for i år, samt prognoser ut året. Prognosene er basert på regnskap for 2020, forbruk så langt i år og estimert aktivitetsnivå ut året.

Gjennomføringen av tiltakene i regional kompetanseplan 2021 er i rute.

En svak inntektsside for RKK i 2021 tilskrives i sin helhet koronarestriksjonene som begrenser aktivitetsnivå og inntjening.

Konto	Konto(T)	Beløp	Budsjett	Til disp	Forbruk i %	Prognose
1000	Lønn inkl sosial utg	1 009 318	1 838 526	829 208	55 %	1 650 000
1110	Drift av kontor	67 159	142 800	75 641	47 %	120 000
1170	Reiseutgifter	21 157	28 000	6 843	76 %	35 000
1185	Forsikringer	6 530	11 000	4 470	59 %	11 000
1190	Utgifter vedr kontore	35 426	56 000	20 574	63 %	56 000
1300	Kjøp av tjenester	41 250	0	-41 250		42 000
1400	Overføringer	0	2 000	2 000	0 %	2 000
1500	Renteutgifter	0	0	0	0 %	0
1540	Avsetninger	0	0	0	0 %	0
1600	Salgsinntekter	-3 240	-536 618	-533 378	1 %	-374 292
1700	Refusjoner	-987 090	-1 451 708	-464 618	68 %	-1 451 708
1900	Renteinntekter	0	-90 000	-90 000	0 %	-90 000
		190 510	0	-190 510		0

Vurdering
Økonomirapport pr. 2.tertial 2021 tas til orientering.